

In de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport bestond er bij enkele fracties behoefte een aantal vragen en opmerkingen voor te leggen aan de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over de brief van 30 maart 2011 inzake het actieplan» Ouderen in veilige handen» (29 389, nr. 30).

De op 24 mei 2011 toegezonden vragen en opmerkingen zijn hieronder afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,
Smeets

De griffier van de commissie,
Teunissen

Inbreng VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van het actieplan «Ouderen in veilige handen». Zij onderschrijven het belang van een stevige aanpak van ouderenmishandeling, maar hebben een aantal vragen.

De reikwijdte van het actieplan is niet geheel duidelijk. Wat deze leden betreft moet alle ouderenmishandeling – ongeacht de locatie waar deze plaatsvindt – aangepakt worden. Kan de staatssecretaris bevestigen dat het actieplan niet alleen betrekking heeft op ouderen die in instellingen wonen, maar ook op ouderen die zelfstandig wonen in een huur- of koopwoning?

In de begeleidende brief geeft de staatssecretaris aan dat ouderenmishandeling in twee settings voorkomt: binnen de professionele setting en in huiselijke kring. Het actieplan grijpt op beide settings aan, echter in de huiselijke kring alleen concreet ten aanzien van vrijwilligers en een algemene voorlichtingscampagne. De cijfers omtrent ouderenmishandeling laten zien dat in 90% van de gevallen de dader een familielid is en in 1% een professional (cijfers 2009, van Movisie). Een deel hiervan kan gezien worden in het kader van overbelaste mantelzorgers, maar zeker niet alle gevallen. Kan de staatssecretaris toelichten welk deel van de ouderenmishandeling door familieleden plaatsvindt in het kader van overbelaste mantelzorg en welk deel niet? De leden van de VVD-fractie vragen de staatssecretaris voorts toe te lichten hoe zij verwacht de ouderenmishandeling die plaatsvindt door familieleden – zoals hierboven vermeld het overgrote deel van de ouderenmishandeling – terug te dringen.

Ten aanzien van de signalering van ouderenmishandeling vinden de leden van de VVD-fractie het zeer relevant dat 90% van de gevallen van ouderenmishandeling door een familielid wordt gepleegd en slechts 1% door een professional. Toch wordt gekozen voor een meldplicht omtrent mishandeling door professionals en een meldcode bij mishandeling door een familielid. De kans dat een professional lucht krijgt van ouderenmishandeling door een familielid is dus vele malen groter dan mishandeling door een andere professional, maar hij hoeft dit niet verplicht te melden. Niet alleen komt mishandeling door familieleden veel vaker voor, het ligt bovendien voor de hand dat ouderen nog minder geneigd zijn aangifte te doen tegen een familielid dan tegen een zorgprofessional aangezien er niet alleen een afhankelijkheidsrelatie maar ook een familieband is. Wat deze leden betreft dienen daarom professionals die met ouderen werken altijd verplicht melding te doen van ouderenmishandeling, wie de dader ook is, professional of familielid.

In het actieplan wordt aangekondigd dat een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) verplicht wordt gesteld voor mensen die beroepsmatig werkzaam zijn in de langdurige zorg. Eenmaal afgegeven kan een VOG niet met terugwerkende kracht worden ingetrokken. De leden van de VVD-fractie vragen de staatssecretaris aan te geven in hoeverre een periodieke actualisatie van de VOG – zoals bijvoorbeeld voorgesteld door de commissie Gunning naar aanleiding van het onderzoek naar kindermisbruik in Amsterdam – van toegevoegde waarde kan zijn bij het voorkomen van ouderenmishandeling door professionals.

In het actieplan is sprake van crisisopvang voor slachtoffers van ouderenmishandeling. De leden van de VVD-fractie hebben grote bezwaren tegen de gedachte dat ouderen tijdelijk op een andere locatie worden ondergebracht uit bescherming tegen een mishandelaar. Het kan wat hen betreft

absoluut niet de bedoeling zijn dat de oudere weggehaald wordt uit de vertrouwde omgeving om weg te komen van een dader. Dit is de omgekeerde wereld en zeker geen verbetering van de positie van het slachtoffer. Juist de dader moet weggehaald worden uit de situatie – in huiselijke kring kan gebruik worden gemaakt van het huisverbod en zorgprofessionals die ouderen mishandelen dienen ontslagen te worden – terwijl de oudere gewoon in de vertrouwde omgeving kan blijven. De leden van de VVD-fractie ontvangen graag een reactie van de staatssecretaris op dit punt. Is zij het met deze leden eens dat het verplaatsen van het slachtoffer de omgekeerde wereld is? Is zij bereid te bezien welke mogelijkheden bestaan om juist de dader uit de situatie te verwijderen, en deze zo nodig uit te breiden?

Tenslotte pleiten de leden van de VVD-fractie voor zwaardere straffen bij geweld in afhankelijkheidsrelaties, zoals ouderenmishandeling. Wat hen betreft worden delicten in afhankelijkheidsrelaties net zo zwaar gestraft als geweld tegen medewerkers met een publieke taak, te weten een drie keer zo hoge straf in vergelijking met het «reguliere» mishandelingartikel. Zij vragen de staatssecretaris een reactie op dit voorstel, waarbij in ieder geval ingegaan wordt op de mogelijkheden hiertoe in het strafrecht.

Inbreng PvdA-fractie

De leden van de fractie van de PvdA hebben met zowel interesse als enige reserveringen kennisgenomen van de brief van de staatssecretaris waarin zij het actieplan «Ouderen in veilige handen» omschrijft. Het actieplan is een poging om ouderen, en specifiek ouderen die afhankelijk zijn van zorg, een zekere vorm van bescherming te bieden tegen mishandeling en geweld in afhankelijkheidsrelaties. Daarmee richt het plan zich alleen tegen mishandeling en geweld in huiselijke kring en professionele setting. De leden van de PvdA-fractie hechten veel belang aan de erkenning van de kwetsbare situatie van veel zorgafhankelijke ouderen, en zijn daarom blij dat er met dit plan een begin wordt gemaakt met het versterken van de positie van deze ouderen. De leden van de PvdA-fractie zijn echter wel van mening dat het plan dat nu wordt gepresenteerd erg reactief is, en weinig oog heeft voor de oorzaken van het probleem. Overbelasting van zorgpersoneel en mantelzorgers, beiden debet aan het probleem, worden nauwelijks aangestipt. Daarmee lijkt de staatssecretaris zelf geen enkele verantwoordelijkheid op zich te nemen en is dit plan onvolledig en slechts een pleister op de wonde. De beroepsgroep komt er niet zo gemakkelijk vanaf. De leden van de PvdA-fractie verwachten daarom enige aanvulling van dit actieplan met betrekking tot preventie. Ondersteuning van mantelzorgers en het aanpakken van werkdruk van zorgprofessionals dienen daarvan een onderdeel te zijn.

In het plan wordt onderscheid gemaakt tussen de thuissituatie en professionele situatie. De staatssecretaris wil dat de zorgaanbieder onderzoek doet naar iemands functioneren voordat hij of zij wordt aangenomen. De leden van de PvdA-fractie kunnen zich daar tot zekere hoogte in vinden, maar zijn wel van mening dat dit onderzoek naar verhouding moet zijn. Het kan niet de bedoeling zijn mensen levenslang te weren uit een baan in de zorg vanwege totaal ongerelateerde aanvaring met justitie in een ver verleden.

Onderzoek naar iemands functioneren kan gedaan worden kan door een VOG verplicht te stellen. Wordt er bij dat onderzoek ook gebruik gemaakt van andere bronnen, het BIG-register bijvoorbeeld of getuigschriften van eerdere werkgevers? Worden VOG en BIG aan elkaar gekoppeld? Geldt de verplichting voor het aandragen van een VOG bij sollicitatie alleen voor mensen in de langdurige zorg, of ook in ziekenhuizen? Geldt het dan voor alle personeel; ook de schoonmaker, administratief

medewerker, leidinggevende en lid van de Raad van Bestuur, invallers, inleners en vakantiekrachten, en verderop in de keten, bijvoorbeeld bij medewerkers van zorgbemiddelingsbureaus? Op welke manier zal worden gewogen of een aantekening in de VOG ook (nog) relevant is? Bij welke functies voor vrijwilligers acht de staatssecretaris het opvragen van een VOG wel gewenst?

De brief benadrukt ook de verschillende vormen van mishandeling van ouderen. Toch lijkt in de uitwerking van het plan de nadruk te liggen op geweld. In de brief schrijft de staatssecretaris namelijk: «Het risico van geweld moet zo vroeg mogelijk gesignaleerd worden, het geweld moet zo snel mogelijk stoppen, de positie van het slachtoffer moet worden versterkt en de pleger moet worden aangepakt, om herhaling te voorkomen». De leden van de PvdA-fractie betwijfelen of verwaarlozing en financiële uitbuiting van ouderen voldoende worden ondervangen met het voorgestelde plan. Het is immers vastgesteld dat het in 40% van de gevallen van ouderenmishandeling gaat om financieel misbruik. De leden van de PvdA-fractie zijn van mening dat er grotere stappen nodig zijn om afspraken over bewindvoering beter te regelen. Stappen die verder rijken dan de huiselijke of professionele sfeer en die ook uitbuiting en oplichting door onbekenden aanpakken. Een project «Voorkomen van financiële uitbuiting» is dan wat mager.

De leden van de PvdA-fractie zijn van mening dat de afhankelijkheidspositie van ouderen wordt verergerd door de voorgenomen veranderingen in de AOW, die ertoe leiden dat ouderen die inwonen bij hun kinderen een deel van hun AOW-uitkering moeten inleveren, omdat er voortaan wordt uitgegaan van het huishoudinkomen. Kan de staatssecretaris daarop reageren? Hoe ziet zij dat in het kader van dit actieplan en het optreden tegen die afhankelijkheid en voor de positie van ouderen?

Tenslotte hebben de leden van de PvdA-fractie een aantal losse vragen over het actieplan:

- Wat is de reactie van de beroepsgroep van verpleegkundigen en verzorgenden op het actieplan?
- In hoeverre is dit plan van toepassing op andere mensen die zorgbehoevend zijn en daardoor afhankelijk zijn van mantel- of professionele zorg?
- Waarom stelt de staatssecretaris voor organisaties die met vrijwilligers werken geen meldplicht om te melden voor, maar een meldcode?
- Waar kunnen mensen met meldingen over financiële uitbuiting/verwaarlozing terecht? Is dat bij het Steunpunt Huiselijk Geweld (SHG)? Worden meldingen van mishandeling aan de Inspectie ook gemonitord, en dus niet alleen de meldingen die via het SHG binnenkomen?

Inbreng PVV-fractie

De leden van de PVV-fractie hebben met vreugde kennisgenomen van het actieplan «Ouderen in veilige handen». Het is goed dat er nu een kabinetsplan is om de lang in de taboesfeer verstopte, maar wijdverbreide misstand ouderenmishandeling te bestrijden. Zij verwelkomen de aangekondigde voorlichtingscampagnes, het meldpunt, de hulp en ondersteuning voor slachtoffers, de trainingen voor professionals, de intensivering van het toezicht, de registratieregeling en de betere screening voor zorgpersoneel door onder andere een verplichte VOG voor nieuwe medewerkers.

De leden van de PVV-fractie zijn daarentegen ontevreden dat de meldplicht voor ouderenmishandeling wordt beperkt tot mishandeling gepleegd door professionals. Zij vinden de argumentatie dat een meldplicht niet bijdraagt aan een betere signalering onvoldoende, en hechten meer waarde aan het argument dat elke vorm van ouderenmishandeling verdient te worden gemeld en aangepakt. Zij vragen de staatssecretaris deze keuze te herzien.

Deze leden constateren in het actieplan een weifelende houding ten aanzien van wat dient te gebeuren als de thuissituatie van een mishandelde oudere onhoudbaar is geworden. Enerzijds wil het plan onderzoeken of er speciale crisisopvang voor mishandelde ouderen moet komen, anderzijds wordt voorzichtig de mogelijkheid verkend om de wet tijdelijk huisverbod in te zetten tegen de mishandelende huisgenoot. Waarom wordt niet de duidelijke morele keuze gemaakt dat het slachtoffer thuis moet kunnen blijven en de dader een huisverbod verdient?

Bij de justitiële aanpak van plegers wordt niet de mogelijkheid genoemd om plegers strafverzwaring te geven, vanwege de bijzondere kwetsbaarheid van hun slachtoffers. Is de staatssecretaris bereid alsnog een strafverzwaring voor plegers van ouderenmishandeling in al zijn vormen aan het actieplan toe te voegen?

Inbreng CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van het actieplan «Ouderen in veilige handen». Hiermee wordt de passage in het gedoogakkoord over ouderenmishandeling omgezet in concrete acties voor de komende jaren. Tot hun tevredenheid wordt de aanpak breed gedragen bij de verschillende relevante organisaties.

Zij hebben nog wel enkele vragen.

De meldplicht staat in het regeer- en gedoogakkoord. De leden van de CDA-fractie vragen hoe dit precies zal uitwerken in de praktijk. Graag ontvangen zij een reactie hierop van de staatssecretaris. Vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) spelen gemeenten een belangrijke (regie)rol als het gaat om de aanpak van ouderenmishandeling. Uit onderzoek van Movisie blijkt dat in 2008 94% van alle gemeenten een info- en adviespunt ouderenmishandeling had. De doelstelling van het project «Stop ouderenmishandeling» voor 2010 was dat er 100% dekking zou zijn. Is die doelstelling inmiddels behaald? Zo niet, hoe wil de staatssecretaris ervoor zorgen dat deze doelstelling alsnog behaald wordt?

De staatssecretaris geeft aan conform het regeer- en gedoogakkoord het project «Stop ouderenmishandeling» te willen voortzetten. Welke rol speelt dit project binnen het actieplan en wat zijn de doelen van dit project?

Hoe wil de staatssecretaris ervoor zorgen dat er binnen het actieplan een uitwisseling van «best practices» plaatsvindt?

De leden van de CDA-fractie vragen wat de doelstelling van het actieplan is. Is dat alleen het doorbreken van een taboe en het tot stand brengen van een snelle en goede ketenaanpak, of zijn er ook meetbare doelstellingen die bij de evaluatie meegenomen kunnen worden?

Ten slotte vragen de leden van de CDA-fractie wanneer het actieplan zal worden geëvalueerd.

Inbreng SP-fractie

De leden van de SP-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het actieplan Ouderen in veilige handen. De bescherming van ouderen tegen verwaarlozing, mishandeling en uitbuiting is voor deze leden altijd een speerpunt geweest. Zij delen de analyse van de staatssecretaris dat de schatting van jaarlijks 200 000 gevallen van ouderenmishandeling een topje van de ijsberg is. Zij zijn namelijk van mening dat mishandeling, verwaarlozing en uitbuiting van ouderen bij uitstek daar kunnen plaatsvinden waar ouderen in een situatie van isolement verkeren. Zij zijn daarom van mening dat de inspanningen van de staatssecretaris zich ook moeten richten op het voorkomen van isolement van ouderen en andere groepen in een kwetsbare, afhankelijke positie. De genoemde leden vrezen dat maatregelen van dit kabinet, zoals het schrappen van begeleiding en dagbesteding uit de AWBZ, tot verdere vereenzaming van ouderen zullen leiden en daarmee de kans vergroten dat deze ouderen het slachtoffer worden van misstanden. De staatssecretaris stelt in de aanbiedingsbrief bij het actieplan dat zij onder ouderenmishandeling verstaat: het handelen of het nalaten van handelen van al degenen die in een terugkerende persoonlijke of professionele relatie met de oudere (iemand van 65 jaar of ouder) staan, waardoor de oudere persoon lichamelijke en/of psychische en/of materiële schade lijdt en waarbij van de kant van de oudere sprake is van een vorm van gedeeltelijke of volledige afhankelijkheid». De leden van de SP-fractie zijn van mening dat de definitie die de staatssecretaris hanteert in de praktijk vooral van toepassing is op situaties van tekortschietende of ontspoorde zorg. De leden roepen hierbij de debatten over HWW Zorg, Monteverdi en Osira in herinnering. Om deze reden verbaast het de leden van de SP-fractie dan ook hogelijk dat de staatssecretaris in haar brief schrijft dat zij fouten in de zorg van deze definitie uitzondert. Deze leden ontvangen hierop graag een nadere toelichting. Indien een oudere schade oploopt door het uitblijven van voldoende toezicht op een afdeling van een verpleeghuis, of wanneer door nalatigheid in de verzorging infecties ontstaan of verergeren, is er dan naar het oordeel van de staatssecretaris geen sprake van ouderenmishandeling? Indien de ene demente bewoner in een instelling de andere demente inwoner verwondt of aanrandt, richt de handhaving van de staatssecretaris zich dan in eerste instantie op de dader of op de instelling die nalatig is geweest in het uitvoeren van toezicht?

De staatssecretaris stelt dat het actieplan zich richt op de gemeenten, in het bijzonder hun verantwoordelijkheden in het kader van de Wmo en de Wet publieke gezondheid (Wpg). Tegelijkertijd heeft de staatssecretaris een bestuursakkoord gesloten met de VNG dat voorziet in het afschaffen van het toezicht door de Inspectie voor de Gezondheidszorg op de aan de gemeenten gedecentraliseerde verantwoordelijkheden voor de gezondheidszorg. De leden van de SP-fractie vernemen graag hoe de staatssecretaris dit met elkaar rijmt.

De leden van de SP-fractie delen de opvatting van de staatssecretaris dat de gemeentelijke preventieve ouderenzorg op grond van de Wpg moet worden verbeterd. Deze verplichting voor gemeenten vloeit immers voort uit een door de Kamer aangenomen SP-amendement. De leden van de SP-fractie vragen de staatssecretaris om een antwoord op de vraag waarom de inwerkingtreding van artikel 5 Wpg aanvankelijk was uitgesteld en waarom de gemeenten geen middelen hebben ontvangen om uitvoering te geven aan dit wetsartikel. De genoemde leden vragen ook aan de staatssecretaris hoe zij wil waarborgen dat haar handreiking daadwerkelijk wordt opgevolgd door gemeenten. Dat gemeenten de wijze waarop zij de preventieve ouderenzorg aanpassen aan de concrete lokale omstandigheden en behoeften, vinden deze leden logisch. Indien echter in

de ene gemeente wel een adequaat preventief ouderenbeleid wordt gevoerd en in de andere gemeente niet, dan ontstaat naar het oordeel van de leden van de SP-fractie een onaanvaardbare rechtsongelijkheid. Zij vragen de staatssecretaris of zij deze opvatting deelt, en op welke wijze zij rechtsongelijkheid gaat voorkomen. Zorgtaken kunnen naar gemeenten worden gedecentraliseerd, maar omdat gezondheidszorg een sociaal grondrecht is, blijven de minister en staatssecretaris uiteindelijk verantwoordelijk.

De leden van de SP-fractie wijzen de staatssecretaris erop dat zij regelmatig meldingen ontvangen van familieleden die geen toegang meer krijgen tot hun (dementerende) naaste verwant, omdat er een bewindvoerder is aangesteld die dit contact onmogelijk maakt. Deze leden vinden dit een zorgwekkende situatie die het risico op isolement en uitbuiting vergroot. In enkele van de door de SP-fractie ontvangen meldingen bestaat een sterke verdenking van financiële uitbuiting door een bewindvoerder. Deze leden vragen de staatssecretaris hierop te reageren. Op welke wijze wordt toezicht gehouden op bewindvoerders van ouderen en op welke wijze kunnen zij tot openheid worden gedwongen indien een vermoeden van misbruik bestaat? Deze leden vragen de staatssecretaris ook in hoeverre zij het aanvaardbaar vindt dat bewindvoerders ouderen afschermen van hun familie. Wat zijn de regels en is de staatssecretaris van mening dat deze regels aanpassing behoeven? Zij vragen de staatssecretaris voorts hoe vaak het voorkomt dat door een zorginstelling een bewindvoerder wordt aangewezen en of zij deze gang van zaken wenselijk acht. Op welke wijze zal in het project Financiële Uitbuiting met het door de leden van de SP-fractie geschetste probleem worden omgegaan? De genoemde leden vragen de staatssecretaris ook of voorlichting omtrent onterechte bijbetalingen in de AWBZ onderdeel zal uitmaken van het project Financiële Uitbuiting en of zij haar antwoord wil toelichten.

De leden van de SP-fractie vragen de staatssecretaris of de eis van een VOG in de langdurige zorg ook gaat gelden voor bestuurders en zorgmanagers. Indien de staatssecretaris deze vraag ontkennend beantwoordt vragen deze leden haar uitgebreid toe te lichten op grond waarvan zij dit onderscheid maakt. Daarnaast vragen zij in hoeverre de staatssecretaris een verband ziet tussen slechte bejegening, of zelfs mishandeling van ouderen, en de inzet van onvoldoende of onvoldoende gekwalificeerd personeel. Wat gaat de staatssecretaris ondernemen tegen zorgbestuurders die, bijvoorbeeld uit kostenoverwegingen, ongekwalificeerd personeel inzetten zoals we hebben gezien bij Stichting Charim in Zeist en vele andere instellingen.

De leden van de SP-fractie vernemen graag van de staatssecretaris welke doorzettingmacht de ouderenmentor zal krijgen bij vermoedens van ouderenmishandeling. Kan de staatssecretaris hierop een toelichting geven? Ook vragen zij of de ouderenmentor bij vermoedens van familieleden of andere naasten van uitbuiting door een bewindvoerder de bevoegdheid krijgt om de bewindvoerder tot openheid te dwingen.

De leden van de SP-fractie zijn benieuwd of de staatssecretaris voornemens is voor de opvangplekken voor mishandelde ouderen een eigen bijdrage in te voeren. Zij zouden dit bijzonder immoreel vinden, zoals zij ook een eigen bijdrage in de vrouwenopvang en maatschappelijke opvang als hartvochtig en onrechtvaardig beschouwen. Eigen bijdragen zijn immers remgeld om het gebruik van zorg te ontmoedigen. Kan de staatssecretaris uitleggen wat het karakter wordt van de opvangplek? Betreft het een AWBZ-instelling of wordt het op een andere

wijze gefinancierd? Zullen deze initiatieven puur afhankelijk worden van de mate waarin een gemeente bereid en in staat is dit te subsidiëren?

De staatssecretaris is voornemens om spoedindicaties in te gaan zetten indien mantelzorgers de zorg niet meer aankunnen en overbelast raken. De leden van de SP-fractie vragen de staatssecretaris om een bespiegeling op de situatie van mantelzorgers in Nederland en het verband tussen overbelaste mantelzorgers en een tekortschietend zorgaanbod. Zij verwijzen hierbij met nadruk naar de gegevens van mantelzorgorganisatie Mezzo, die herhaaldelijk heeft gewezen op het feit dat mantelzorgers in Nederland massaal overbelast zijn. De leden van de SP-fractie steunen de inzet van een spoedindicatie wanneer dat nodig is, maar vragen zich tevens af of hier niet het paard achter de wagen wordt gespannen. Immers, kan door een toereikend zorgaanbod in Nederland te creëren niet worden voorkomen dat mantelzorgers overbelast raken? Zou het niet beter zijn als de staatssecretaris maatregelen neemt om te voorkomen dat de situatie dermate ontspoord dat een «spoedindicatie» noodzakelijk is?

Tot slot vragen de leden van de SP-fractie of er nog een uitbreiding van het justitieel kader nodig is, zowel qua wetgeving als qua beschikbare mankracht en expertise.. Zijn het opsporingsapparaat en de rechterlijke macht voldoende geëquipeerd om van ouderenmishandeling een prioriteit te maken? Beschikken politie en het openbaar ministerie over voldoende mankracht en expertise? Deze leden hopen dat de staatssecretaris hen hiervan kan overtuigen.

Inbreng ChristenUniefractie

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het actieplan «Ouderen in veilige handen». Zij delen de bezorgdheid van de staatssecretaris en zien de noodzaak om het taboe rondom ouderenmishandeling te doorbreken. Door te komen met een actieplan en het vrijmaken van budget zijn de eerste stappen gezet. Wel hebben zij bij een aantal punten nog een aantal opmerkingen.

In de brief komt naar voren dat ouderenmishandeling voor veel mensen een blinde vlek is. Ze weten niet van het bestaan af of denken dat dit niet in hun omgeving voorkomt. De leden van de ChristenUnie-fractie zijn van mening dat het daarom helder moet zijn wanneer er gesproken wordt van ouderenmishandeling. Zij vragen zich daarom af waarom er niet is voor gekozen is om in het hele actieplan een onderscheid te maken tussen «ontspoorde zorg» en «mishandeling»? Zij zien duidelijk een onderscheid tussen beide. Bij «mishandeling» is er sprake van opzet, terwijl dit bij «ontspoorde zorg» niet het geval is. Het maken van onderscheid kan juist bijdragen aan het herkennen en erkennen ervan. Door alleen te spreken van mishandeling en niet ook van ontspoorde zorg kunnen bijvoorbeeld mantelzorgers, die vaak met veel hulp, zorg en aandacht een dierbare verzorgen zich waarschijnlijk moeilijker herkennen in het actieplan.

De leden van de ChristenUnie-fractie merken op dat er een koppeling gemaakt wordt tussen het actieplan «Ouderen in veilige handen» en de Zorgbeginselenwet. De leden van de ChristenUnie-fractie vragen zich af of het wel verstandig is om een deel van de uitvoering van het actieplan te verankeren in een nog niet bestaande wet. Zij zien liever dat er aansluiting gezocht wordt bij huidige wetgeving.

Actiepunt 5

Zoals de leden van ChristenUnie-fractie ook tijdens het schriftelijk overleg over de «Hoofdpijnen beleidszorginstellingen» hebben aangegeven staan zij positief tegenover het instellen van een meldcode, maar plaatsen zij vraagtekens bij het invoeren van een meldplicht. Interpreteren deze leden het actieplan juist dat er teruggekomen wordt van de meldplicht welke wel in het regeerakkoord is opgenomen? Zo lezen zij: «Er wordt niet voor een meldplicht gekozen omdat uit onderzoek is gebleken dat een meldplicht in die soort gevallen niet bijdraagt aan een betere signalering van geweld in huiselijke kring.» Graag ontvangen zij hierover meer toelichting.

Actiepunt 9 Ondersteuning bij ontspoorde mantelzorg

De leden van de ChristenUnie-fractie zijn van mening dat niet alleen het Steunpunt huiselijk geweld op de hoogte moet zijn van de mogelijkheid om een spoedindicatie aan te vragen, maar dat dit breder bekend moet zijn. Zij suggereren om een mogelijkheid tot spoedindicatie ook mee te nemen in Actiepunt 1 «Gerichte voorlichting over ouderen mishandeling». Een andere suggestie is gemeenten aansporen om hun mantelzorgers beter te ondersteunen. Zo blijkt uit de «Barometer basiszorg» van Mezzo dat de meeste gemeenten veel moeten verbeteren aan de organisaties en uitvoering van de basisfuncties voor mantelzorgers. Juist omdat er de komende jaren meer zaken worden overgeheveld van de AWBZ naar de Wmo zal het belangrijk zijn dat gemeenten hun ondersteuningsaanbod voor burgers goed op orde hebben.

Zo gaat het bijvoorbeeld om respijtzorg, maar ook om andere vormen van begeleiding vrijwilligers. Ontspoorde zorg is namelijk te voorkomen. De leden van de ChristenUnie-fractie noemen een aantal oorzaken van ontspoorde (mantel) zorg: onkunde en onwetendheid, overbelasting en onmacht en compassiemoeheid¹. Een cursus waardoor de kennis over het ziekteproces van ouderen wordt vergroot kan bijvoorbeeld al leiden tot het wegnemen van fouten die gemaakt worden door onkunde en onwetendheid. De genoemde leden vragen in dit licht bijzonder of de 10 mln. euro die is uitgetrokken voor het actieplan wel voldoende is? Genoemde leden zien daarom graag dat bij Actiepunten 6 «E-learning, trainen en opleidingen» mantelzorgers expliciet worden meegenomen. Zij zouden wel eens flink kunnen meeprofiteren van E-learning, trainen en opleidingen.

¹ Als zorgen even te veel wordt, ontsporing in de mantelzorg aan ouderen en signaalherkenning. C. Jansen en M. Morée. (2003)